

Jardí Botànic
de Barcelona

Brolla

BUTLLETÍ NÚM. 18
GENER 2009
Exemplar gratuït

Encephalartos altensteinii

Fotografia: David Bertran

Entrevistem Ramon Folch • L'Hort de l'Històric, en marxa

museu de
ciències naturals

Institut de
cultura

Àrea Metropolitana de Barcelona
Mancomunitat de Municipis

Ajuntament de Barcelona

SUMARI

JARDÍ BOTÀNIC

3 Flaixos

4 El tabaibal-cardonal de les illes Canàries: estratègies contra l'aridesa

6 Aprenem botànica...

8 Ramon Folch, la ciència mediàtica vora nostre

10 L'Hort del Jardí Botànic Històric. Un nou projecte fet realitat

12 Els roures i les alzines del Jardí

ASSOCIACIÓ D'AMICS DEL JARDÍ BOTÀNIC

13 Breus de l'Associació

15 Racó del soci

NÚM. 18 BROLLA

Direcció

Josep M. Montserrat

Coordinació

Amadeu Camps

Consell de Redacció

Anna M. Llor, Carlos Azofra, Josep M. Montserrat i Amadeu Camps

Col·laboradors

Núria Abellán, David Bertran, Jaume Pàmies, Samuel Pyke, Josep Manel Gómez, Miriam Aixart

Disseny gràfic

Ramon Martínez

Revisió lingüística

Marià Pou Nadal

Impremta

Imatge i producció editorial de l'Ajuntament de Barcelona

Paper Cyclus offset de 170 g

100% reciclat

DIPÒSIT LEGAL: B-7696-2003-03-10
1.000 exemplars gratuïts

Jardí Botànic de Barcelona/

Associació d'Amics del Jardí

Botànic de Barcelona

C/ Dr. Font i Quer, 2

Parc de Montjuïc

08038 Barcelona

Tel. 93 426 49 35 (Jardí)

Tel. 93 325 29 73 (Assoc. Amics)

Fax 93 424 50 53

A/e: jardibotanic@bcn.cat (Jardí)

amicsjbb@telefonica.net (Assoc. Amics)

Web: www.jardibotanic.bcn.cat

EDITORIAL

Hem acabat l'any 2008 amb bones notícies. S'ha posat en marxa l'Hort de la Masia, un desig de l'Associació, que ho reclamava des dels inicis. Aviat veurem recuperat per a la ciutadania un espai natural que volem que esdevingui un punt de referència per a la defensa de la diversitat vegetal hortícola del nostre país, avui dia amenaçada per les grans productores alimentàries. Omplir de continguts l'espai del Clot de la Masia és un procés que ara iniciem i en què tots tenim l'oportunitat de participar i gaudir.

També hem organitzat l'exposició *De la llavor als fruits*, inaugurada el 20 de desembre. La finalitat d'aquesta mostra és transmetre la importància de la participació dels ciutadans en el projecte del Jardí Botànic. Les activitats associatives, sentiments com ara la il·lusió, el treball en equip, la dedicació i la participació pretenen donar a conèixer la característica que sempre ens ha particularitzat: som una plataforma perquè tothom qui ho vulgui visqui el dia a dia d'un equipament científic, cultural, educatiu, ambiental i lúdic com és el nostre Jardí Botànic. Gràcies als molts amics que han aportat la seva llavor perquè la mostra sigui realitat.

Anna Maria Llor Duran

Presidenta de l'Associació d'Amics del Jardí Botànic de Barcelona

▶ Des de l'1 de novembre, el Jardí Botànic Històric ha ampliat l'horari d'obertura al públic, que ha passat a ser el mateix que el del Jardí Botànic. S'obre cada dia a les 10 del matí i es tanca, en funció de l'època de l'any, a les 5, les 6, les 7 o les 8 de la tarda. A més, cada dia hi ha un vigilant des de les 2 de la tarda fins a l'hora de tancar.

▶ Amb el mateix estil i amb les mateixes formes i materials que els cartells dels itineraris estacionals, s'han col·locat per tot el Jardí nous cartells de curiositats. Versen sobre espècies vegetals com el toromiro o l'argània, sobre la vegetació dels roquissars, sobre els núvols, sobre les espècies d'aus que podem veure, etc. Alguns són completament nous i altres substitueixen antics cartells d'informació.

Sophora toromiro,
**objecte d'un dels
nous plafons de
curiositats**

▶ La tardor passada es va acabar la tercera fase de les obres d'ampliació del Jardí Botànic, gràcies a la inversió duta a terme per l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Un cop acabada la construcció de l'obra civil, s'ha obert al públic una àmplia xarxa de camins que permet visitar zones del jardí, corresponents a Xile, Califòrnia i la

Conca Mediterrània, que fins ara estaven tancades. Aquesta nova àrea, situada a la part més alta del Jardí, s'ha equipat amb més fonts, bancs, baranes i senyalització, i hi destaca una plaça polivalent. Al mateix temps que s'acabaven les obres s'hi van començar a plantar alguns fitoepisodis.

▶ Ha entrat en funcionament una planta d'acidificació de l'aigua de reg.

▶ L'exposició temporal *Fibres vegetals. Les plantes ens ajuden a viure* s'ha prorrogat dos mesos més, fins al 31 de maig.

▶ La plantilla del Jardí Botànic té una nova persona des de l'octubre del 2008. Es tracta de Míriam Aixart, responsable del Banc de Llavors.

Dades climàtiques bàsiques al Jardí Botànic, per Josep Manel Gómez

Estiu 2008

Mitjana temp. màximes	27,7 °C
Mitjana temp. mínimes	20,9 °C
Màxima absoluta	33,9 °C 21 juny
Mínima absoluta	14,6 °C 15 setembre
Precipitació acumulada a tota l'estació	49,8 l/m ²

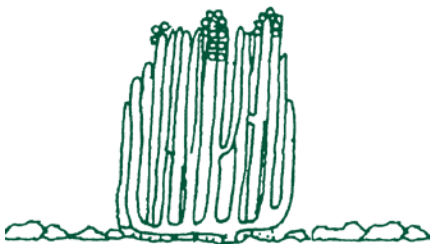
Tabaibal-cardonal de les illes Canàries

EL TABAIBAL-CARDONAL DE LES ILLES CANÀRIES: ESTRATÈGIES CONTRA L'ARIDESA

Al Jardí, hi tenim representats dos paisatges vegetals que cobreixen les zones més seques i càlides de l'arxipèlag canari. Són els fitoepisodis del tabaibal i del cardonal. Des del punt de vista florístic tenen una gran semblança, perquè tots dos estan dominats per eufòrbies. Es tracta de plantes adaptades a resistir la insolació i les altes temperatures, i que, alhora, defugen els ambients freds i ombrívols. D'altra banda, el seu làtex les fa tòxiques i, per tant, l'herbivorisme no les afecta.

Euphorbia balsamifera

Euphorbia canariensis

La seva proximitat biològica fa que totes dues presentin una estratègia reproductiva poc freqüent: la pol·linització per formigues. I és que són plantes

amb flors de mida reduïda, poc vistoses i amb les recompenses florals molt exposades, que formen poblacions denses, cosa que facilita la mobilitat entre les flors de les diferents plantes sense la necessitat del vol de l'insecte.

I, malgrat tot, les comunitats de tabaiba dolça (*Euphorbia balsamifera*) i de cardón (*Euphorbia canariensis*), tot i viure en els mateixos ambients, són clarament distintes.

Els tabaibals es troben a primera línia de mar, i penetren poc cap a l'interior. Estan ben desenvolupats en els vessants secs i assolellats que hi ha a sotavent dels humits alisis, és a dir, al sud-est de les illes.

L'aspecte d'una tabaiba dolça canvia durant l'any, ja que és un caducifoli estival, tret netament tropical. A l'hivern, el verd platejat de les fulles fa de cobricel. A l'estiu, la xarxa densa de branques verd grisenques ho reemplaça. La seva fisiognomia és prostrada, en forma d'umbel·la que desplega tot l'espès brancom fins arran de terra, replegada de tal manera que fa de paraigua protector de les inclemències externes: a resguard de l'aerosol marí, filtrant l'elevada radiació solar incident i atenuant les pèrdues per transpiració

i dessecació, es forma un microclima que suavitza les altes temperatures i humidifica l'aridesa ambiental.

Els cardonals estan menys exposats, a segona línia de mar. Penetren més a l'interior, tot enfilant-se pels vessants costeruts dels contraforts muntanyosos litorals. S'estableixen millor a la part meridional de les illes, però, tanmateix, sovintegen també a sobrevent, al nord, al vessant més plujós. Més aviat formen un cinturó prelitoral que envolta la majoria de les illes. De fet, les poblacions naturals s'estenen per les illes occidentals de La Palma, Tenerife i Gran Canària formant un anell costaner continu, però, en canvi, a les illes orientals de Gomera i Hierro, la seva distribució és més localitzada.

El *cardón*, d'aspecte cras, té forma de cactus de canelobre. Una fisionomia esvelta, estirada, desafiant. Això el fa molt diferent de la tabaiba, i també el fet que no sigui l'aspecte físic el que el protegeix de la calor i l'aridesa, sinó el seu metabolisme cras. Amb tot, el *cardón* sembla més preparat per al clima subdesèrtic, i per això domina fins allà on l'aerosol marí, carregat de sal, el crema, que és on la tabaiba pot destronar-lo.

Tot i això, l'ampli territori que comprèn el tabaibal-cardonal ha patit una dràstica reducció per la mà de

l'home. D'una banda, primer, l'agricultura, amb els segles, ha anat arraconant les comunitats cap als indrets més hostils (sòls molt pedregosos o molt inclinats), el que els canaris anomenen "malpaís". I, de l'altra, en les últimes dècades, el *boom* de la construcció, a causa del turisme, n'ha acabat de rematar les poblacions: allà on l'agricultura no pot arribar, les urbanitzacions els han pres el territori. Actualment, l'estat de conservació del tabaibal-cardonal es troba en un grau d'extrema vulnerabilitat. És per això que en un dels treballs publicats sobre aquestes comunitats per científics de la Universitat de La Laguna s'acaba dient: "Deseamos que se tomen las medidas adecuadas para que este importante patrimonio natural pueda ser legado a las futuras generaciones de la forma más parecida posible a como lo hemos recibido."

Les restes de vegetació natural estan cada cop més fragmentades, confinades als escassos enclavaments protegits que han quedat

► **David Bertran**

Aprenem botànica...

MACROZAMIA MOOREI

- ▶ **Nom científic:** *Macrozamia moorei*
- ▶ **Etimologia:** rep aquest nom en honor del botànic Charles E. Moore (1820-1905), director del Reial Jardí Botànic de Sydney, gran estudiós del gènere *Macrozamia*.
- ▶ **Família:** zamiàcies.
- ▶ **Descripció:** és originària de la part central de Queensland (Austràlia), de clima més aviat temperat i de boscos secs i sòls pobres i ben drenats.

És de port arborescent; arriba als 8 m d'alçada i fa entre 50 i 80 cm de diàmetre de tronc. De fusta esponjosa. Normalment, no ramificada. És la més gran dins del gènere *Macrozamia*.

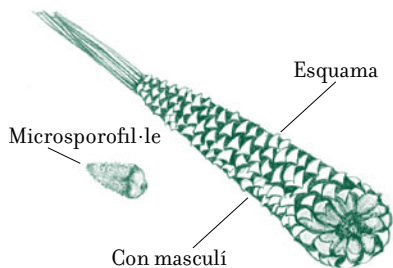
Té una gran corona arrodonida, amb centenars de fulles pinnades de color verd blavós fosc, sense espines al pecíol. El raquis pot ser recte o una mica recargolat en espiral, també sense espines. Els folíols, no articulats a la base, són alterns o quasi oposats, recetes o falcats; simples, amb el marge sencer i l'àpex punxant.

Planta dioica. Els cons són de formes i mides variades, generalment verdosos, i més amples els femenins.

Les llavors són anguloses, oblongues o obovoides. La part carnosa que les envolta és molt tòxica i d'efectes cancerigens. Els aborígens deixaven el fruit en remull una setmana i després el torraven per poder-lo consumir.

▶ Característiques dels fruits:

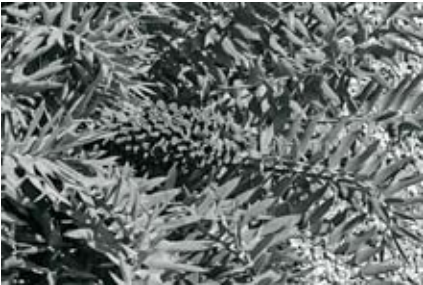

▶ Il·lustracions: Josep Sabanès i Montserrat Molins

LA FAMÍLIA DE LES ZAMIÀCIES

► **Descripció:** formen part de la divisió de les gimnospermes i de la classe de les cicadals.

Presenten aspecte de palmera o de falguera arborescent, però no tenen res a veure amb aquestes famílies. L'únic aspecte en comú és l'ancestralitat, ja que el punt més alt de la seva evolució és al mesozoic, fa 200 milions d'anys. Han sofert algunes variacions en el transcurs del temps fins a arribar a l'aspecte actual.

Encephalartos horridus

► **Trets diagnòstics:** són plantes dioiques, amb fulles pinnades o bipinnades, disposades en roseta al final del tronc. Les pinnes tenen la nervadura en paral·lel, sense nervi central. Alguns gèneres tenen el tronc curt o imperceptible. D'altres, amb el pas del temps, el tenen molt més aparent. Els esporòfil·les femenins i masculins es troben en cons; les esquames dels cons femenins són més o menys pel-

tades i amb dos òvuls a la part interior. Els cons reproductors són elements bàsics per diferenciar les espècies. Altres factors, com les pinnes, poden variar massa amb l'edat de la planta i les condicions de cultiu per ser un tret essencial en la classificació.

► Distribució de les zamiàcies al món:

– Nombre de gèneres al món: és la família més nombrosa de les cicadals, amb 8 gèneres.

– Gèneres: *Macrozamia*, *Zamia* (que dona nom a la família), *Lepidozamia*, *Ceratozamia*, *Encephalartos*, *Dioon*, *Bowenia* i *Chigua*, aquest últim descobert recentment a Colòmbia.

– Nombre d'espècies: 80 aprox.

– Distribució: es reparteix per zones tropicals i temperades d'Àfrica, Austràlia i Amèrica.

– Usos: ornamentals.

► Les zamiàcies del Jardí Botànic:

– Sud-àfrica: *Encephalartos lebomboensis*, *E. senticosus*, *E. altensteinii*, *E. villosus*, *E. ferox*.

– Austràlia: *Macrozamia moorei*.

► **Text:** Núria Abellán

L'entrevista

Ramon Folch, la ciència mediàtica vora nostre

Socioecòleg i divulgador científic que ha estat professor de Botànica a la Universitat de Barcelona. Director dels Serveis Ambientals de la Diputació de Barcelona i de la Generalitat de Catalunya. Secretari general del Consell Assessor del Fòrum Llatinoamericà de Ciències Ambientals i professor titular de la seva càtedra Unesco per al desenvolupament sostenible. Director i guionista de la sèrie televisiva *Mediterrània*. Autor de nombrosos articles i d'una trentena de llibres. Des del 1994 dirigeix, a Barcelona, la consultoria i taller de projectes socioambientals ERF - Gestió i Comunicació Ambiental, S. L.

Vostè va ser membre de la Comissió de Suport al Jardí Botànic, que es va crear l'any 1989, potser el primer pas per fer el nou Jardí. S'han complert les expectatives que es tenien en aquell moment?

El Jardí Botànic de Barcelona té precedents històrics anteriors. Els més immediats, als anys trenta, per obra del Dr. Pius Font i Quer, i que correspondrien a l'anomenat, actualment, Jardí Botànic Històric.

El nou Jardí va endegar dues idees modernes: en primer lloc, prescindir del plantejament tradicional de col·lecció de plantes sistemàtica per anar cap al concepte de col·lecció de paisatges, una idea que vaig defensar especialment. I, en segon lloc, la mediterraneïtat, que ens permet recórrer el món. I la mediterraneïtat, alhora,

també ens permet donar preponderància a l'arbust, la qual cosa és bona per donar una imatge de maduresa més ràpidament.

Aquests dos propòsits s'han mantingut i desenvolupat convenientment.

El visitant que arriba al Jardí, moltes vegades no entén la diferència entre un jardí botànic i un parc. Podem fer més visible aquesta diferència?

Hem de deslliurar d'aquesta responsabilitat el mateix Jardí. El Jardí Botànic no es troba al mig de la ciutat ni dona nom a un barri, com el de València. Així com el Zoo de Barcelona està dins l'imaginari de la ciutat, el Jardí Botànic, no. La solució passaria per accionar una interfície comunicativa des de l'Ajuntament a la ciutadania.

Quin paper li toca fer al Jardí dins la societat?

Quan la ciutadania descobreixi que hi ha un Jardí Botànic, hi ha moltes coses per ensenyar. I més si es fa en un sentit més ampli. És a dir, superar la simple exhibició de plantes i aprofitar el veïnatge amb vivers com el dels Tres Pins, i construir un gran hivernacle. D'aquesta manera es podrien veure les plantes, i també veure d'on surten els arbres de la ciutat. Llavors, la reflexió cultural és de fons: un verd cultural (el Jardí) i un verd estructural (vivers i hivernacle).

El gener del 2008 es va presentar el Pla de Museus de Catalunya, amb el projecte, entre d'altres, de fer un Museu Nacional de Ciències Naturals, al qual s'incorporaria el Jardí Botànic. Pensa que la institució ha de deixar de ser municipal?

L'Ajuntament té capacitat per fer qual-sevol instal·lació, però no té escala catalana. Per exemple, il·luminar els carrers de la ciutat és d'exclusiu interès de l'Ajuntament, com es pot entendre fàcilment. Però un jardí botànic ultrapassa l'interès municipalista. L'origen divers dels visitants del Jardí ho demostra. Per tant, el Museu de Ciències Naturals, on s'insereix el Jardí, si més no, ha de tenir vocació catalana.

ERF ha fet el disseny del Pla d'usos del castell de Montjuïc. Com afectarà el Jardí, aquest pla?

El projecte vol fer realitat el que anomenem “passeig dels Cims”, a la cota alta de la muntanya, i amb una clara finalitat: que Montjuïc “faci baixa-da”. Es tracta que el funicular arribi fins al castell. També que el telefèric deixi de restringir-se a un ús turístic. D'aquesta manera, qui arriba a la muntanya ho fa a la cota més alta amb un bitllet senzill de transport, i des d'allà pot anar baixant. Afectaria el Jardí des del punt de vista de l'accés pels visitants. Caldria posar una porta d'entrada a la part alta del Jardí, a l'altura de l'edifici de l'Institut Botànic, per així mantenir la coherència dels nous usos de la muntanya.

Continuem parlant de nous usos. Què li sembla el projecte de recuperació de la Masia del Jardí Botànic Històric per part de l'Associació d'Amics per fer-hi una secció etnobotànica, un hort de races hortícoles tradicionals, amb finalitats culturals i educatives?

La Masia és una reproducció *ad hoc* per a la Fira Universal del 1929. Posteriorment a aquesta cita ja se'n va plantejar l'ús etnobotànic i educatiu. L'Associació consolida aquest projecte, que, ben portat, pot donar lloc a la recuperació d'un nou espai per a la participació a la nostra ciutat.

► **Amadeu Camps**

L'hort del Jardí Botànic Històric

UN NOU PROJECTE FET REALITAT

A finals del 2007 vam començar a parlar de posar en marxa una nova iniciativa: el conreu d'un hort al Jardí Botànic Històric. En aquelles primeres converses, hi van participar l'Associació d'Amics del Jardí Botànic, tècnics de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i responsables del manteniment integral del nou Jardí Botànic i del Jardí Botànic Històric, juntament amb la direcció i personal del Jardí Botànic.

Malauradament, la greu sequera que va patir Catalunya durant la primavera i l'estiu del 2008 va obligar a endarrerir la posada en marxa del projecte. No es va poder plantar a la primavera, en no tenir garanties que podríem regar. Finalment, però, el setembre passat es van reprendre els treballs de preparació del terreny i a principis d'octubre es va fer planter de les primeres verdures i hortalisses. Paral·lelament, al viver se sembrava llavor d'altres espècies per tenir en el futur el nostre propi planter.

Les pluges abundants de l'octubre, les temperatures suaus de les primeres setmanes de tardor i el saber fer dels nous hortolans i col·laboradors han aconseguit un resultat òptim. La distribució de la primera plantada és la següent:

Primera parada: diferents tipus d'enciam (*Lactuca sativa*), com enciam escaroler, enciam de fulla de roure i enciam llarg o romà. I també espinacs (*Spinacia oleracea*) i bledes (*Beta vulgaris* var. *cicla*).

Imatge de l'hort amb la Masia de fons.
Imatge: Josep Manel Gómez

Segona parada: tota mena de crucíferes, com bròquil (*Brassica oleracea* var.

italica), col llombarda (*Brassica oleracea* var. *capitata*), coliflor (*Brassica oleracea* var. *botrytis*) i col (*Brassica oleracea* var. *acephala*).

Tercera parada: alls tendres (*Allium sativum*), api (*Apium graveolens*), espinacs (*Spinacia oleracea*) i bledes (*Beta vulgaris* var. *cicla*).

Quarta parada: remolatxa (*Beta vulgaris*), ruca (*Eruca vesicaria*), julivert (*Apium petroselinum*), una mica d'enciam, escarola (*Chicorium endivia*) i anet (*Anethum graveolens*).

L'Associació aporta dos grups de voluntariat, que tenen cura de l'horta, així com una coordinadora del projecte, Lourdes Roca, que, amb el suport de Mònica Viladesau, dinamitza i organitza les tasques de manteniment de l'horta.

L'Àrea Metropolitana està redactant un projecte de remodelació del conjunt del Jardí Botànic Històric, inclouent-hi el Sot de la Masia, que és on hi ha l'hort. A més, l'Àrea Metropolitana ha col·laborat en la preparació del terreny, el transport del terrafem i la instal·lació d'una canonada de reg.

L'Institut de Cultura, per la seva part, ha iniciat algunes millores a l'edifici de la Masia, ha cedit eines, ha subministrat material de reg i substrats especials i ha assessorat en la sembra de planter i la instal·lació de les cintes de reg per exsudació.

Com no podia ser d'una altra manera, s'han aplicat les tècniques més sostenibles. El sistema de conreu d'agri-

cultura ecològica que practiquem és l'anomenat "mètode de parades en crestell de Gaspar Caballero". El reg es fa per exsudació, amb què s'aconsegueix un gran estalvi d'aigua. També s'ha instal·lat un compostador de 1.000 litres per convertir totes les restes vegetals en adob orgànic. Així mateix, s'ha començat una prospecció per treballar amb llavors de varietats autòctones.

Una quinzena de persones interessades en el projecte van rebre un curs de formació entre els mesos de maig i juny, repartit en tres sessions. Arran d'aquest curs es van organitzar dues colles de voluntaris que treballen l'hort cada dilluns i dijous al matí.

Aquesta iniciativa transmet unes grans dosis d'il·lusió i de sensacions positives a tots els col·laboradors i obre la porta a nous usos, com l'educació ambiental, al voltant del conreu de verdures i hortalisses mitjançant tècniques respectuoses amb l'entorn, o la recuperació, conservació i difusió de llavors de les varietats autòctones i de la seva cultura associada.

► **Jaume Pàmies Pagès**

Els roures i les alzines del Jardí

Aquest any, al Jardí, hi hem plantat exemplars de tres espècies del gènere *Quercus*. Entre aquests arbres, n'hi ha que perden les fulles cada hivern o se'ls tornen marcescents (roures) i n'hi ha que les conserven (alzines, sureres, coscolls).

Se'ns podria preguntar: per què planteu tants exemplars d'aquests arbres, que ocupen tant d'espai?

La nostra resposta és que els arbres d'aquest gènere formen la base estructural d'algunes de les comunitats vegetatives més esteses de l'hemisferi nord, i, pel que fa al Jardí, de les zones de la Conca Mediterrània i de Califòrnia.

Són arbres dominants en una gran part d'aquestes zones geogràfiques des de temps prehistòrics, que han estat castigats per l'home en el seu afany de domar i explotar la terra. Aquests arbres van produir la capa de sòl encara present en moltes àrees mediterrànies on avui no hi ha boscos o hi ha boscos de substitució, com els de pi blanc (*Pinus halepensis*), o diversos gèneres d'arbustos que ocupen el seu lloc.

Els arbres del nostre Jardí encara són petits. Tardarem molts anys abans de poder veure exemplars grans de les espècies de l'est del Mediterrani, d'on és originari el modest *Quercus calliprinos*, el coscoll de la imatge següent.

I ens haurem de conformar amb una reduïda selecció de les diverses espècies presents a Califòrnia i al nord de Mèxic, terres que comparteixen el clima mediterrani. Actualment tan sols hi ha una espècie representada al Jardí: l'alzina californiana *Quercus agrifolia*, que s'assembla molt a les nostres alzines del Mediterrani, però té els aglans més llargs i les fulles convexes. Aquest arbre, juntament amb dues espècies de roures indígenes de l'oest de la Mediterrània, *Q. pyrenaica* i *Q. canariensis*, ja els podem veure plantats des de fa pocs mesos al Jardí.

► Samuel Pyke

El Clot de la Masia, un regal a la ciutat

El 20 de desembre, la tradicional festa de Nadal de l'Associació es va modificar respecte al programa habitual de cada any.

Es va decidir que aquesta data fos la gran jornada que tanqués l'any del quinzè aniversari de l'Associació d'Amics del Jardí Botànic de Barcelona. La trobada va tenir dos punts importants: la presentació de l'hort a l'espai del Clot de la Masia, al Jardí Botànic Històric, i, d'altra banda, la inauguració d'una exposició commemorativa a l'Aula Mediterrània del Jardí.

Del projecte de l'hort, se n'ha anat informant en els darrers números de *Brolla* i també en trobareu informació detallada en altres pàgines d'aquest exemplar. El 29 de març, l'Associació va celebrar la Festa de la Primavera al Jardí Botànic Històric, amb la intenció de donar a conèixer aquest projecte. Després d'uns mesos d'incertesa a causa de la sequera al nostre país, els treballs per part de l'Àrea Metropolitana de Barcelona i el suport dels tècnics del Jardí Botànic van permetre treballar en aquest hort tot l'últim trimestre de l'any. El treball dels voluntaris ha estat molt satisfactori, i els resultats, força bons. Aquest projecte, que té el suport econòmic

de CAM, ha de ser l'inici d'un ventall d'activitats relacionades amb l'horticultura tradicional dins d'un programa educatiu que es desenvoluparà a l'espai de la Masia un cop conclouguin les feines d'adequació i accés. Per aquesta raó, als periodistes, el dia 20 de desembre se'ls va presentar l'hort com un regal per a la ciutat, pel que suposa la recuperació d'aquest espai per a tota la ciutadania.

L'Hort de la Masia

I l'exposició, una aposta per créixer

A partir de la petició de col·laboració, amb molt bona resposta, feta a tots els Amics per al procés de recollida de material gràfic, pensaments i històries, durant mesos s'ha estat treballant en el muntatge de l'exposició. Perquè hem arrelat, volem créixer.

Es tracta d'una mostra no pas de revisió històrica, sinó de constatació que un bon grup de ciutadans ha tingut i té l'oportunitat de gaudir, treballar, somiar i il·-

lusionar-se per un projecte, com és un jardí botànic, que podria semblar només atraient per als científics o jardiners. Són molts els sentiments que es desprenen dels textos, fotografies i vídeos que componen la mostra, amb la intenció de convidar tothom que ho vulgui a afegir-se a l'aventura de fer créixer el Jardí.

Participants en la reunió de treball del 27 de setembre de 2008

L'equip creador de l'exposició el formen Teresa Garzón, Guillermo Santamaría i Anna Sopera, i, del disseny gràfic, se n'ha ocupat Sacajugo.com. La mostra es pot visitar a l'Aula Mediterrània del Jardí Botànic fins al març.

Nou avantatge per als Amics

Els socis i sòcies i els voluntaris i voluntàries de l'Associació ja tenen l'entrada gratuïta al Museu de Ciències Naturals.

L'Associació canvia d'oficina

Des de primers d'any, l'oficina de l'Associació ha tornat al que va ser el primer espai que va ocupar al Jardí. El motiu és la redistribució de les sales, per l'ampliació del Banc de Germoplasma.

Viatgem al... País Basc

Del 30 de maig a l'1 de juny, l'Associació organitza el setè viatge per conèixer un jardí botànic de l'estat espanyol. Aquest any, el destí és el Jardí Botànic d'Iturraran (<http://www.gipuzkoa.net/pagoeta/index-c.html>). Si bé és petit (unes 10 hectàrees), recull 2.400 tàxons d'arbres, arbustos i plantes perennes. A més de la visita al jardí, el viatge es complementarà amb visites a punts destacats de la geografia basca.

Trobada de Voluntariat Ambiental

Al novembre es va celebrar, a València, la XIII Trobada de Voluntariat Ambiental. L'Associació hi

va presentar el projecte de la Masia. Un dels actes més atractius va ser la xerrada de l'escriptor i naturalista Joaquín Araújo, que va parlar de l'exemple del voluntariat com a responsabilitat ciutadana. Araújo va dedicar als assistents una emotiva reflexió: "... lo más elogiabile es que la acción del voluntario ambiental no conlleva la identificación del beneficiario de la misma... No excluye a nadie, sencillamente porque quien conserva, limpia, ahorra y defiende a la vida lo hace para todo y para todos."

Donem les gràcies a:

L'amic Enric Orús, per la seva matinal als Jardins de Sarrià, l'octubre passat.

Felicitem:

Emili Vilaseca i Emili Giménez, guanyadors del tercer premi i un accèssit, respectivament, del Concurs de Fotografia dels Amics del Jardins.

Donem la benvinguda a:

Albert Sánchez i Rafael Ferrers, nous socis numeraris.

María Martínez, Magdalena Moreno, Larsen Ruiz i Maribel Tramullas, nous socis voluntaris.

Diana Velázquez, nova educadora del Servei d'Activitats Educatives.

Descansa al Jardí etern:

La Dra. Creu Casas, amiga del Jardí Botànic. El nostre condol als familiars.

Agenda del voluntari

Grups del dimecres: cada dimecres des del 7 de gener fins al 17 de juny (excepte el 8 d'abril).

Grup del dissabte (viver): dissabtes del 10 de gener al 21 de març i del 25 d'abril al 20 de juny, cada dues setmanes.

Assemblea general de l'Associació:

El dissabte 14 de febrer, al matí. S'enviarà convocatòria específica.

Bosses ecològiques:

L'Associació aposta per reduir l'ús de bosses de plàstic. Bossa de tela: 2 € (més 0,31 € per la tramesa per correu).

Els amics del Jardí Botànic de Barcelona...

- Poden visitar el Jardí Botànic i el Museu de Ciències Naturals gratuïtament
- Donen suport al creixement del Jardí
- Tenen un descompte en les activitats de l'Agenda del Jardí
- Reben informació de les novetats del Jardí
- Gaudeixen d'un programa especial d'activitats
- Reben *BROLLA*
- Poden col·laborar en el manteniment del Jardí
- Tenen descomptes a:
  - *Garden Center Bordas Gavà*
  - *Navarro Mitre, florista*
  - *Oryx, botiga de natura i d'excursionisme*
  - *Tokonoma, botiga, escola i viver de bonsais*
  - *Botiga del Jardí Botànic de Barcelona (10%)*

Em subscric a l'Associació d'Amics del Jardí Botànic de Barcelona per un any com a soci/sòcia:

Individual: 20 €   Estudiant: 14 €   Jubilat: 14 €   Protector: 300 €   .....

Nom i cognoms ..... Data de naixement .....

DNI ..... Població ..... C.P. ....

Adreça ..... Telèfon .....

Forma de pagament

Ingrés en compte (s'adjunta justificant):
"la Caixa", oficina 1152, núm. compte: 0200048724

Xec nominatiu

En efectiu

Entitat bancària (recomanat)

Data ..... Signatura

Autoritzo el banc/caixa .....

Adreça agència .....

Població ..... C.P. ....

ENTITAT OFICINA DÍGIT CONTROL

NÚMERO DE COMPTE

perquè pagui els rebuts que a nom meu li siguin presentats des d'ara per l'Associació d'Amics del Jardí Botànic de Barcelona

Associació d'Amics
del Jardí Botànic

AMB LA COL-LABORACIÓ DE:

DESCOBREIX
LA CIÈNCIA

CIÈNCIA
BARCELONA CIÈNCIA 2007

La nostra llavor fa créixer el Jardí

Dianthus rupicola,

il·lustració de Maria Martínez, voluntària
de l'Associació d'Amics

APUNTA-T'HO A LA TEVA AGENDA:

- **Exposició** *Fibres vegetals. Les plantes ens ajuden a viure*
Fins al 31 de març de 2009
- **Taller familiar sobre les fibres vegetals i els seus usos**
Diumenges 25 de gener, 22 de febrer, 29 de març, 26 d'abril i 31 de maig
- **Exposició** *Perquè hem arrelat, volem créixer*
Fins al 15 de març
- **Planta't al Botànic**
diumenge 19 d'abril

Voleu rebre la revista en format digital?

Voleu rebre la informació d'una manera més immediata?

Envieu un e-mail a: **acamps@bcn.cat**

Hi heu de posar: el vostre nom, els cognoms i l'adreça electrònica
on voleu rebre tota la informació del Jardí.

A l'apartat assumpte, podeu posar-hi: **Inf. Jardí.**